

Propuštění z práce bez udání důvodu - je to opravdu výhoda pro všechny?

Mezi zaměstnanci, podnikateli i odborníky se široce diskutuje o připravované „flexi novele“ zákoníku práce jak nazývá vláda návrh novely zákoníku práce, jejíž nejdiskutovanější částí se zdá být institut zvaný výpověď z pracovního poměru, kterou dává zaměstnavatel zaměstnanci bez udání důvodu. Zřejmě současně s tím nutně musí dojít ke zkrácení nebo odbourání výpovědních dob.

Nechci to nějak odborně rozebírat. Na to nemám dostatek informací a donedávna jsem si myslel, že nikdo soudný na takový nápad prostě nemůže ani jen pomyslet. Leč naše liberální ekonomika, která je snad jednou z nejliberálnějších nejen v Evropě, ale snad i ve světě, zřejmě stále ještě nemá dost. Pokud si někdo vzpomene na devadesátá léta (dneska nad tím každý mává rukama a vykládá cosi o divokých devadesátkách a že jsme si tím museli všichni projít) určitě mu cinká v uších páně Klausův výrok, jak trh všechno srovná. Srovnal. Došlo k největšímu výprodeji státního majetku v dějinách státu, převážně do cizích rukou a vždy hodně pod cenu.

Ani snad jediný pozitivní čin státu, kterým bylo darování jednoho z největších statků, vodu, do rukou obcí, se nepodařilo, protože obce pod vidinou zisků a bez ohledu na své občany správu vod a kanalizací vzápětí obce prodaly různým zahraničním společnostem a tím i učinily vodu jedním z nejdražších statků pro své obyvatele v historii země. A tak bychom mohli vytvořit dlouhý seznam toho, co se z hlediska lidí za všech vlád po listopadu 89 moc nepovedlo pod modlou liberalizace a trhu. A přitom jim (obyčejným lidem) taková liberální rozhodnutí neustále tahají víc a víc peněz z kapes, kterých tam nikdy moc neměli.

Ale abych se vrátil k tématu – člověk by si na první pohled myslel, že už dávno není čím zhoršit postavení zaměstnanců a důchodců, protože všechny „zhoršováky“ už naše vlády dávno provedly; naposledy vláda naprosto bezdůvodně a uměle zvýšila regulovanou část cen energií. Výpověď z pracovního poměru bez udání důvodů je tady jako další moderní nástroj, jak si ještě lépe omotat kolem prstu „lidi práce“.

Ale ejhle. Mezi zaměstnanci, dokonce v odvětví dopravy, se objevují názory, že se vlastně tolik neděje, „tak ať mi dá zaměstnavatel výpověď, poberu si tučné odstupné a půjdu jinam a budu se mít třeba i lépe“, zní ty hlasy. A to dokonce i od těch, kteří jsou v dopravě velmi dobře honorováni a kromě svého, zejména železničářského postu, vlastně (už dávno) nic neumí. Až tě vyrazí, pane vlakvedoucí, průvodčí, strojvedoucí, výpravčí, dispečeri a další, kam půjdeš dělat a za kolik? Kdo ocení tvou vynikající železničářskou kvalifikaci, pro kterou jsi se dokonce mnohdy i vyučil a absolvoval školy a kurzy? Nikoho ze zaměstnavatelů podnikajících v neželezničářských profesích tvá speciální kvalifikace ale vůbec nezajímá a staneš se tím pádem lacinou pracovní silou, která jen bude snižovat cenu práce, protože každé odstupné jednou dojde a ty vezmeš za vděk nezajímavým a málo ohodnoceným „civilním“ zaměstnáním. A když ne, kdo bude za tebe platit astronomické nájemné, drahé hypotéky a půjčky, které sis nabral proto, abys vyšel třeba s měsíční mzdou, když byl někdo v rodině nemocný. Ale předtím si pořádně utáhni opasek. Mimochodem kolikrát už jsme minulosti slyšeli o utahování opasků teď ve znamení bohatých zítřků? A pamatujete si, že by se nějaký takový slib naplnil?

Už nyní mají zaměstnavatelé poměrně často možnosti, páky a prostředky zbavit se nepohodlných zaměstnanců zákonnými způsoby tím, že si takové zákonné důvody uvedené v zákoníku práce trochu přiohnu ve svůj prospěch. Taková výpověď z důvodů organizačních změn, v jejichž důsledku vznikla

právě tvoje nadbytečnost, je už dávno běžným kejklířským kouskem. Provedu organizační změnu přesunutím několika postů, až mi vyjdeš jako nadbytečný. Těch několik odstupných lehce vyplatím a navždy jsem se tě zbavil, protože (např.) máš vlastní názor, jsi odborář, neustále víš všechno líp než tvůj nadřízený, atd., těch skutečných důvodů může být celá řada a řada z nich je subjektivní povahy. A ujišťuji vás, že soud v případném sporu o neplatnost takto odůvodněné výpovědi vůbec nemá zájem zjišťovat, zda taková vyhlášená organizační změna je skutečná nebo vyhaná, ani zásadně nezkoumá, zda organizační změna přinese zaměstnavateli nějaké ekonomické efekty, ač takové rozhodnutí zaměstnavatele právě z toho důvodu má být soudem přezkoumáváno. Nyní už převážně ne, výklad právních ustanovení i judikatury se přeci vyvíjí, říkají soudci. A to se zmiňuji jen o jednom z mnoha oficiálních výpovědních důvodů, které už dávno máme zakotveny ve stávajícím zákoníku práce, a zaměstnavatelé jsou dokonalými bruslaři při jejich aplikaci.

Vy, kteří si myslíte, že přijetím „flexi novely“ užijete bohaté odstupné, když vám dá někdo „padáka“ bez udání důvodů, jednak ještě ani nevíte jak „bohaté“ to odstupné bude a také vám musí být dost pod padesát let věku, protože přeci ti starší jsou často nemocní a nejsou už tak hbití, atd. jak zní obecný hlas zaměstnavatelů, tak ať se postará o ně stát.

Pokud popřejeme sluchu názorům analytického oddělení ČMKOS, pak se dozvíme, že přijetím flexi novely dojde k oslabení vyjednávací pozice zaměstnanců při vyjednávání o cenu pracovní síly (např. v jednání o uzavření kolektivní smlouvy), české mzdy ještě více klasnou a tím v neposlední řadě dojde k prohlubování pozice Česka jako země levné práce a fakticky i dojde k většímu ohrožení zaměstnanců chudobou, dojde k poklesu kupní síly, vzdělanosti, ale i poklesu produktivity práce v důsledku poměrně výrazné očekávané a časté obměny pracovní síly. Tak sakra jak tohle souvisí se slibem premiéra, že zaměstnanci budou mít mzdu do 5 let jako v Německu? To vláda bude zaměstnance odírat a najednou jim jednoho krásného dne přidá 50% na mzdách?

Těch argumentů, a určitě kvalitních a příčetných, má ČMKOS více a logicky hrozí generální stávkou, pokud by takový zákon byl přijat. Taková případná generální stávka ovšem ve značné míře záleží na vůli dopravních odborových svazů, které ČMKOS moc nemusí, a už vůbec nemusí SOSaD. Takže společný postoj a vůli ke generální stávce bude znamenat ze strany ČMKOS také trochu méně arogance a více vstřícnosti. ČMKOS by si měla uvědomit, že sama zastává tak leda provoz na Václavském náměstí na dvě hodiny, při použití hnoje tak na čtyři. Ale ekonomické analýzy umí.

ČMKOS by také měla lidem vysvětlit, proč léta tlumila jejich nespokojenost s jejich zhoršujícími se mzdovými a životními podmínkami už tím, že po vykřikování jejich funkcionářů na různých demonstracích nikdy k žádné významnější stávce (ani jiné akci) nedošlo. Funkcionáři odborů zatím připomínají Blanické rytíře. Ještě nebylo tak zle, aby se museli probudit. Na druhé straně je třeba přiznat, že ani zhoršování mzdových a sociálních podmínek mnohé zaměstnance ke stávce nepřiměje. O tom víme také své. Chybí jednota a důvěra a tradiční česká lenost k radikálnímu řešení věcí.

Zaměstnanci možná vědí, že obsahem pracovněprávních vztahů je to, čemu např. daňové zákony poměrně výstižně říkají závislá práce. Zaměstnanec je na zaměstnavateli – na tom jak „umí“ hospodařit - závislý nejen svou prací. Za to dostává mzdu (která by měla odpovídat ceně jeho práce, ale odpovídá spíše ne vždy odborným úsudkům zaměstnavatelů) a je účasten některých (poměrně chatrných) záruk smluvených či daných zákony, které obsah každého pracovněprávního vztahu doprovázejí a kterých je navíc čím dál tím méně v důsledku plíživé (ale vytrvalé) liberalizace (správně oklešťování práv zaměstnanců) prostřednictvím zákoníku práce. Zrovna tak sociálními jistotami

zaměstnavatelé a stát obecně u zaměstnanců nijak zrovna nehýří. Rád se např. seznámím s každým, kdo má odloženo nejméně 5 měsíčních příjmů „na horší časy“. Ale podle vlády této i předchozích se máme všichni moc dobře a prý bude ještě líp, zvláště pokud této vládě uvěříme. Tak věřícím přeji mnoho víry do budoucích časů.

JUDr. Jiří Rokos